

Järva Valla Leht

jarvavald.ee

NR 3 (151)

VEEBRUAR 2025

ILMUB KAKS KORDA KUUS

Tammsaare preemia võitis tunnustatud kirjanik

ARNIKA TEGELMANN

„See on inimeste lugu keerulises ajas,“ tutvustas Järva valla 48. A. H. Tammsaare kirjanduspreemia saanud Lilli Luuk (kodanikunimega Kristina Tam m) oma võiduroomaani „Ööema“. „See on väga suur tunnustus. See tähendab, et mind on märgatud ja loetud. See, mida ma kirjutatan, läheb kellelegi korda.“

Lisaks raamatu peategelastele, kolme põlvkonna naistele, on kesksel kohal Järvamaa maastikud, iseäranis rabad, ja küün. „Küün on sümbol, maamärk Eesti maastikul, mis püsinud seal ajast aega, pakunud varju, kaitset, ruumi ka pidudeks ja rõõmsateks ühistegevusteks – minu põlvkonna lapsed on maal heinagi teinud. Veel praegugi näeme põldudel neid küüne, kuigi need hakkavad loodusega juba üheks saama,“ rääkis Luuk.

Et Luugi vanematekodu on Järvamaal, katsub ta ka ise jõhvikaajal siinsetesse rabadesse jõuda, kuid ei lähe sinna üksi. On tulnud ette ka eksimist, kuigi mitte nii hullusti, nagu ta romaanis kirjeldab.

Luuk on vabakutseline, seda on võimaldanud kirjanikupalk, mida ta alates 2023. aastast saab. See aitab kirjutamisele keskenduda, kuigi ta ei pea end väga kiireks kirjutajaks. „Kirjutamine nõuab süvenemist ja aega. Kui tahta kirjutada ajaloo teemadest, tuleb ka materjali koguda, arhiivides käia, uurida, lugeda,“ rääkis Luuk, kes on hariduselt kunstiajaloolane (rõhk ajaloolasel). Ka see on kirjutamisel kasuks tulnud.

Romaanis seab ta tegelased

raskete valikute ette. „Kui loeme arhiividokumente, ülekuulamisprotokolle, siis nende tekstide taga on alati midagi veel. Ma pole see kirjanik, kes julgeks öelda must valgel, et see on reetmine, see on tõde, see õige või vale pool. Valikud inimeste ees võivad olla väga keerulised, isegi võimatud. Mingil hetkel lihtsalt tuleb see valik teha,“ tõdes ta ja lisas, et ootab väga lugejate vastuseid küsimustele, mille peale tema ei osanudki mõelda, sest iga põlvkond saab asjadest aru omamoodi.

Järva valla 48. A. H. Tammsaare kirjanduspreemia nominendid

Piret Jaaks „Põdravalgus“

Indrek Hargla „Mõisa köis“

Lilli Luuk „Ööema“

Piret Raud „Keedetud hirvede aeg“

Mart Sander „Värvide sosinad“

Tauno Vahter „Elevandi üksindus“

Lauri Räpp „Elatud mineviku ja elamata tuleviku vahel“

Andra Teede „Kateriin ja kurjad onud“

Lilli Luuk tuli eesti kirjanduse 2017. aastal. Tol hetkel veel tundmatu autori debüütinovell

„Auk“ pälvis Tuglase novelliauhinna ning mõni aasta hiljem sai sama tunnustuse osaliseks „Kol-

hoosi miss“. 2022. aastal ilmunud samanimeline novellikogu nomineeriti Eesti Kultuurkapitali kirjanduse sihtkapitali aastapreemiale. 2023. aastal sai Luuk Loomingu aastapreemia novelli „Mäed“ eest. Luugi esimene romaan „Minu venna keha“ võitis 2022. aastal ajalooliste romaanide võistlusel kolmanda koha ja see nomineeriti Tammsaare kirjandusauhinna, 2023. aastal pälvis Luuk sama teosega aasta kirjaniku tiitli.

„Ööema“ on Luugi teine romaan. Praegu kirjutab Luuk lühiproosat, millest saab loodetavasti kogumik, teema on ikka ajalooline.

48. kirjanduspreemia žüriisse kuulusid Eleri Kang – Järva vallaraamatukogu direktor; Arlet Palmiste – Piibe teatri asutaja; Brit Keskra – raamatublogija, žüriiliikme konkursilt; Karmen Velitschinsky – endine Järva vallaraamatukogu direktor; Reelika Räim – SA A. H. Tammsaare Muuseum Vargamäel juhataja; Kaja Leidtorp – Ahula ja Albu raamatukoguhoidja; Jane Kiristaja – Järvamaa keskraamatukogu direktor; Allika Jüri – Eesti piimandusmuuseumi peavarahoidja; Annela Ojaste – Põltsamaa ühisgümnaasiumi direktor; Arnika Tegelman – Järva vallavalitsuse avalike suhete peaspetsialist; Terje Kuusmann – MTÜ Järva Arengu Partnerid konsultant.

Mõned hindajate arvamused:

* Üle pika aja üks eesti romaane, mida nautisin. Juba pealkiri „Ööema“ on naiselik ja tegemist ongi naiste vaatest hargneva traagilise perekonnanlooga. Olen hakanud skeptiliselt suhtuma sellistesse n-ö sõjaroomanidesse (samuti 1990ndate lugudesse), kuna arvan, et olen neid piisavalt lugenud ja need ei üllata mind enam. Aga siiski... pärast selle raamatu lugemist leidsin end mõttelt, et sõda on naistele hoopis raskem taluda kui meestele. Kõikidel naistel

romaanis on oma armastuslugu, pettumus, leppimine, rasked valikud. Õnneks ei keskenduta sellele ülemäära halisevalt, vaid tegusalt, meie lugejana tajume nende elude traagikat niigi. Loo fookus on siiski elul, ükskõik siis mis ajastul, ja hakkama saamisel naisena.

Tegevused on romaanis väga pildilikult kirja pandud. Näiteks see, kuidas taluköögis kopsikust vett juuakse ja öösel õues kempus käiakse, 1990ndate baarid, kettide ja automaatidega kantpead. Seda lugedes tunnetad neid tegevusi füüsiliselt. Samas on romaan (eriti selle vaheteksid) väga poeetiliselt, salapäraselt ja kauni keelega edastatud.

* Pool raamatut on kirjutatud mõistukõnes, sest see on teema, millest avalikult ja kõva häälega ei räägitud. Ometi lugesin jonniiga edasi, sest ootas seda, mis päriselt sellel ajal toimus. Ja ma ei pidanud pettuma. Raamat on kirjutatud ajast, milles keegi ei tahtnud elada, kuid neile ei olnud teistsugust aega antud.

*Raamat, mis käsitleb keerulisi inimsuhteid ja raskeid valikuid, sekka värvikad looduskirjeldused. Autor ei kirjuta otse, vaid kuidagi vihjamisi, mõistukeeles. Sarnane 2023. aastal A. H. Tammsaare kirjanduspreemiale nomineeritud Lilli Luugi romaaniga „Minu venna keha“, aga veel parem! On hea, et selliseid lugusid veel räägitakse, pealegi nii meisterlikult ja hästi.

1500-eurose preemiaga käib kaasas suur purk õuna-pohla-moosi, Tammsaare lemmikut, mille ka sel aastal keetis Rebase õunatalu perenaine Piia Tiigemäe. Õunad on muidugi oma aiast, aga pohli käis Piia just selle moosilaari tarvis korjamas Kõrvemaa veerel Lohala rabas, nii et moos on sajaprotsendiliselt kohalik! Sel aastal viisid siit väikese moosi kaasa ka kõik kolmandal eesti kirjanduse pidunädalal osalenud kirjanikud.

VABARIIGI VALITSUS

Eesti elektrisüsteemi ühendamine Mandri-Euroopaga

Eesti koos Läti ja Leeduga ühendab end täielikult lahti Venemaa elektrivõrgust ning liitub Mandri-Euroopa sagedusalaga. See samm tugevdab Eesti energiajulgeolekut, sest muudab energiasüsteemi Venemaast sõltumatuks.

8. veebruaril lülitavad Balti riigid end Venemaa elektrivõrgust täielikult välja ning alustavad kolme riigi saartalitlusega. See tähendab, et Eesti, Läti, Leedu tagavad oma elektrisüsteemi sageduse ajutiselt ise. Järgmisel päeval, **9. veebruaril** liidavad Balti riigid end Mandri-Euroopaga.

Energiaettevõtted on üleminekuks põhjalikult ette valmistanud ja väga suure töönaosusega ei pane Eesti elanikud sagedusala vahetumist tähele.

Suurte muutuste ajal tuleb siiski alati olla valmis ka ootamatusteks. Kirjeldame kolme erinevat stsenaariumi

KÕIGE TÕENÄOLISEM STSENAARIUM

Kõik läheb sujuvalt, tarbijad ei pane muutust tähele.

VÄGA EBATÕENÄOLINE STSENAARIUM

Elektritarbimist tuleb piirata hommikuti ja õhtuti.

Selleks peaks üle Baltimaade toimuma samaaegselt mitmeid tahtlikke sabotaaže elektritaristu vastu. See võib kaasa tuua piirkonniti lühiajalisi (kuni 2 tundi) elektrikatkestusi.

ÄÄRMISELT EBATÕENÄOLINE STSENAARIUM

Laialdased katkestused.

Selleks peaks toimuma üle Baltimaade väga suures mahus ja samaaegseid küberründeid ning sabotaaže energiataristu vastu. Sellises olukorras võib olla vajalik kogu elektrisüsteemi taaskäivitamine, mis võib võtta kuni 72 tundi.

Sel juhul tagatakse esmalt elekter elutähtsatele teenustele.

Kuidas käituda 8.–9. veebruaril

Käitu tavapäraselt:

tarbi elektrit samamoodi nagu muul ajal.

Vaata üle oma kriisivarud ja -plaanid:

katkestuste tekkimine on väga ebatõenäoline, kuid igaks juhuks ole siiski valmis lühiajaliselt elektrita hakkama saama. Alati.

Lisainfot vaata www.olevalmis.ee ja www.kriis.ee.

Ära usu ja levita valeinfot:

ära levita infot, mille tõepärasust ei saa kontrollida. Ametlik info on saadaval valitsus.ee ja helistades **1247**. Usaldusväärset infot pakuvad valitsusasutuste kodulehed ja suuremad meediakanalid.

Järvamaal algab baaskoolitus alustavale ettevõtjale

15. veebruaril algab koolitusprogramm „Eduka ettevõtluse esimesed sammud“, mis annab võimaluse omandada praktilisi teadmisi ja kogemusi, kuidas ettevõtlusega alustada ning oma äriideed edukalt ellu viia. Koolitus toimub 15. veebruarist 16. märtsini laupäeviti ja pühapäeviti kontaktõppevormis Paides aadressil Keskväljak 15 sihtasutuse Järvamaa ruumides. Koolitust korraldab Kesk-Eesti ettevõtlusinkubaator.

Tunnustatud koolitajad Kristo Krumm, Elmo Puidet ja Priit Kuuskme käsitlevad ettevõtluse alustamiseks vajalikke teemasid alates strateegilisest planeerimisest ja ärimudeli koostamisest kuni turunduse, müügi, finantsjuhtimise ja ettevõtte igapäevase juhtimiseni. Osalejad töötavad läbi oma ärimudeli, koostavad äriplaani ning saavad asjatundlikku tagasisidet ja praktilisi soovitusi. Koolitus vastab töötukassa ettevõtluskoolituse nõuetele ning sobib neile, kes soovivad taotleda töötukassa ettevõtlusega alustamise toetust.

Sarnased põhjalikud ettevõtluskoolitused on tavaliselt oluliselt kallimad, kuid selle koolituse omaosalus on vaid 75 eurot. See sisaldab osalemist, koolitusmaterjale ja kohvipause. Eelinkubatsiooni programmis osalejatele on koolitus tasuta. Programmi on oodatud alustavad ettevõtjad, mikro- ja väikeettevõtjad, kodanikuühendused ning kõik, kellel on soov oma ettevõttega kasvada ja areneda. Koolitus on avatud osalejatele tervest Eestist, kuid eelistatud on Järvamaa, Jõgevamaa ja Viljandimaa ettevõtlushuvilised.

Ettevõtlusinkubaatori mentor-konsultant Lizanne Idavain rõhutab, et selline võimalus on Järvamaa ettevõtlushuvilistele suur väärtus: „Ettevõtlusega alustamine on põnev, kuid ka keeruline protsess, kus paljud olulised teadmised ja oskused võivad jääda esialgu vajaka. Just seetõttu on väga oluline, et alustavad ettevõtjad saaksid tuge ja praktilisi juhiseid juba enne esimeste vigade tegemist. Meie koolitusprogrammis saavad osalejad kõik vajalikud teadmised, et oma äriideed läbimõeldult arendada ja julgelt tegutseda.“

Koolitus on üles ehitatud aktiivse meetodil, hõlmates praktilisi ülesandeid, rühmatöid, arutelusid ja kogemuste vahetamist. Osalejad saavad pidevat tuge ja nõustamist kogu programmi vältel ning nende käsutuses on ka spetsiaalne Facebooki grupp jooksva infovahetuse jaoks. Seetõttu ei jääda millestki ilma, kui kõikidel päevadel ei ole võimalik kohale tulla.

Registreerimine on avatud ning huvilised saavad lisainfot ja registreerumisujuhised Kesk-Eesti ettevõtlusinkubaatori kodulehelt kesk-eesti.ee või kontaktisikult Lizanne Idavainult, e-mail lizanne.idavain@kesk-eesti.ee, telefon +372 5555 8799.

Mootorsõidukimaksu mõju leevendamise ühekordne toetus puudega inimesele

Kes saab ühekordset toetust?

Ühekordset mootorsõidukimaksust tuleneva mõju leevendamise toetust makstakse harvikaiguse toetust saavatele lastele, raske ja sügava puudega lastele ning raske ja sügava puudega tööelastele.

Ühekordset toetust makstakse 1. jaanuaril 2025. aastal kehtinud puude raskusastme või harvikaiguse toetuse saamise järgi:

- raske puudega või harvikaiguse toetust saavatele lastele 95 €;
- sügava puudega lastele 142 €;
- raske puudega tööelastele 60 €;
- sügava puudega tööelastele 250 €.

Ühekordset toetust ei maksta vanaduspensionistidele puudega inimestele ja keskmise puudega lastele ning keskmise puudega tööelastele.

Kuidas ühekordne toetus välja makstakse?

Toetuse saamiseks ei ole vaja eraldi taotlust esitada. Sotsiaalkindlustusamet maksab toetuse automaatselt kõigile lastele ja tööelastele, kellel on 2025. aasta 1. jaanuari seisuga tuvastatud raske või sügav puue või kellele makstakse harvikaigusega lapse toetust.

Toetuse väljamaksmisega alustatakse jaanuarikuu teises pooles ning sotsiaalkindlustusamet saadab iseteenindusportali kaudu toetuse saajatele

või nende esindajatele vastava teavituse.

Ühekordsed toetused makstakse toetuse saajatele välja I kvartali jooksul (hiljemalt 31. märtsiks 2025). Ühekordne toetus makstakse välja samamoodi (pangaarvele või kojukandega), nagu maksti välja eelneva kuu puudega inimese sotsiaaltoetus.

Kas ühekordse toetuse väljamaksmine on seotud auto omamisega?

Mootorsõidukimaksu mõju leevendamise ühekordse toetuse saamiseks ei pea omama mootorsõidukit.

Ühekordse toetuse eesmärk on kompenseerida mootorsõidukimaksust tulenevat mõju puudega inimestele perioodil,

mil maks on jõustunud, kuid sotsiaaltoetused ei ole veel tõusnud.

Kas puudega inimesed saavad mootorsõidukimaksust vabastust?

Puudega inimestele ega nende jaoks ümber ehitatud autodele ei ole ette nähtud mootorsõidukimaksu vabastust. Samas võeti koos mootorsõidukimaksu seadusega vastu puuetega inimeste sotsiaaltoetuste seaduse muudatused, et maksta ühekordset lisatoetust ja tõsta puudega inimeste sotsiaaltoetusi alates 1. juunist 2025 kõige haavatavamale sihtrühmale.

Täpsemalt saab mootorsõidukimaksu kohta lugeda maksu- ja tolliameti kodulehelt.

Avatud on infoteenus püsiva tervisemurega laste toetamiseks

Riigiportaalis eesti.ee on kättesaadav uus infoteenus „Terviseprobleemiga lapse toetamine“, mis on loodud eelkõige lastevanematele, kelle lapsed vajavad oma terviseseisundi tõttu püsivat tuge. Samuti on see oluline tööriist kõigile spetsialistidele, sealhulgas arstidele, tugispetsialistidele ja ametnikele, aidates neil õigesti juhendada lastevanemaid, pakkuda neile vajalikku

tuge ja viia nad vajadusel täiendava abipakkujani.

Infoteenus lihtsustab perede teekonda

Erivajadustega laste peredel on siiani olnud raske saada selget ülevaadet, millist abi nad vajavad. Infoteenus pakub vanematele lihtsas keeles selgitusi abivajaduse tuvastamiseks, infot teenuste ja toetuste kohta

ning annab ülevaate abistamise protsessidest. Lisaks suunab see kasutajaid otseviidetega teenuste ja asutuste iseteenindusportaalidesse, kus saab teha taotlusi või küsida täiendavaid küsimusi.

Infoteenus jagab kogu teabe loogilistesse etappidesse alates haiguse avastamisest kuni üleminekuni täiskasvanuikka. Erilist tähelepanu on pööratud

sellele, et kirjeldatud sammud ei pruugi üksteisele ajaliselt järgneda, vaid lapsevanem võib nende teemadega kokku puutuda ka teistsuguses järjekorras või hoopiski ühekorraga.

Infoteenus „Terviseprobleemiga lapse toetamine“ on saadaval aadressil: <https://www.eesti.ee/syndmusteenused/et/terviseiseisundi-tottu-puesivat-tuge-vajava-lapse-toetamine>.

EESTI VABARIIGI 107
JÄRVA VALLAS

20. veebruaril

Kell 18 Koeru kultuurimajas Eesti vabariigi 107. aastapäeva kontsertaktus „Olemise rõõm“
Järva valla aasta teo auhinna ja teiste tunnustuste üleandmine

21. veebruaril

Kell 18 Imavere rahvamajas EV 107 aastapäeva kontsertaktus.
Esinevad Jaan Pehk ja rahvamaja isetegevuslased. Stipendiume jagab Imavere Nutikate Laste Fond

Kell 19 Järva-Jaani kultuurimajas EV 107 kontsert „Iseoma-südames“.
Esinevad Marko Matvere ja Järva-Jaani kultuurimaja tantsijad

24. veebruaril

Kell 7.25 Koeru teeninduskeskuse ees riigilipu heiskamine, järgneb kogukondlik hommikusöök Koeru kultuurimajas. Koeru Kogukond tunnustab 2024. aastal silma paistnud inimesi ja ettevõtmisi

Kell 10 Koeru kirikus Eesti vabariigi 107. aastapäeva palvus.
Lillede ja küünalde panek Vabadussõjas langenute ausamba jalamile

Kell 11 Järva-Peetri kirikus Eesti vabariigi 107. aastapäeva palvus, järgneb küünalde panek vabadussõja ausambale

Kell 11 Järva-Jaani kirikus Eesti vabariigi 107. aastapäeva jumalateenistus, protsessioon Vabadussõjas langenute ausamba juurde, kino pärastlõuna „Kikilipsuga mässaja“

Kell 12 lillede ja küünalde panek Müüsleri ausambamäele.
Kogukonnakohvik

Kell 12 Ambla Maarja kirikus Eesti vabariigi 107. aastapäeva palvus, järgneb lillede ja küünalde panek vabadussõja ausambale

Kell 13 Järva-Madise kirikus Eesti vabariigi 107. aastapäeva palvus, järgneb lillede ja küünalde panek vabadussõja ausambale

12.02.2025
14-15.30

TOETUSTE INFOPÄEV
JÄRVAMAA
ETTEVÕTJATELE

Riiklik täiendav huvihariduse ja huvitegevuse toetus

AUNE SUVE-KÜTT

Järva valla noorsootöökeskuse juhataja

Alates 2017. aastast on riik eraldanud kohalikele omavalitsustele täiendavat toetust huvihariduse ja huvitegevuse korraldamiseks. Kui 2018. aastal oli toetuse summa Järva vallale 250 168 eurot ja 2024. aastal 158 846 eurot, siis sellel aastal väheneb toetus veelgi. Tänavu on täiendava toetuse summa 132 312 eurot, mis arvutatakse välja erinevate näitajate alusel: piirkondlik kättesaadavuse koefitsient, toimetulekuraskuses peredes elavate 7–19-aastaste noorte arv, sama vanusrühma üldine noorte arv ja puuetega noorte arv. Arvestatakse ka hõreastustspiirkondadega.

Toetus on mõeldud 7–19-aastaste noorte süsteemse ja juhendatud huvihariduse ja huvitegevuse kättesaadavuse ja mitmekesisuse parandamiseks, et suurendada nende võimalusi omandada teadmisi, oskusi ja hoiakuid valitud huvialal.

Järva vallas on aastate jooksul toetuse kasutamise kitsaskohtade kaardistamiseks küsitletud noori ja nende vanemaid ning huvitegevuse korraldajaid, kuid meie kitsaskohad ei ole toetusega ajas muutunud, täienenud on huvitegevuse võimaluste arv.

Endiselt vajavad juhendajad täiendavat rahastamist.

Hõreasustusest tingitult tuleb transportida juhendajaid/treeneid ja noori.

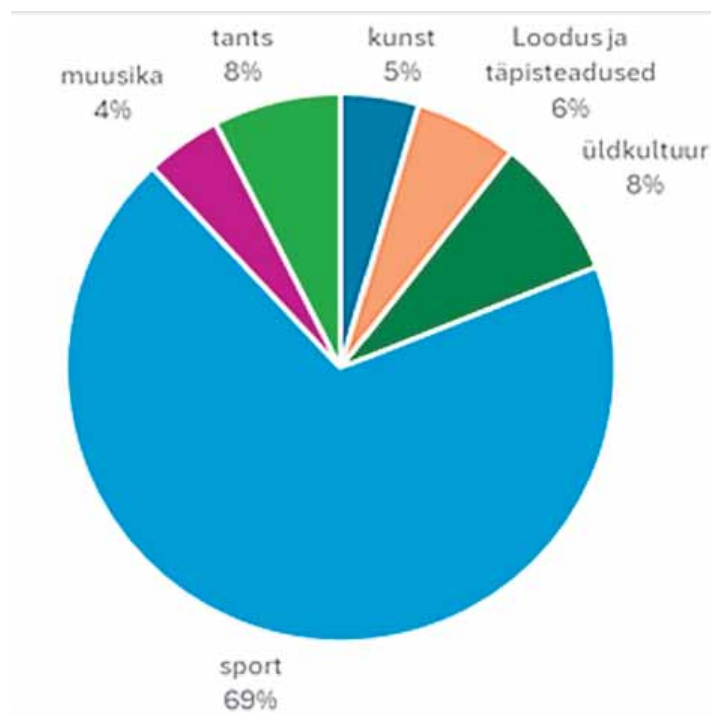
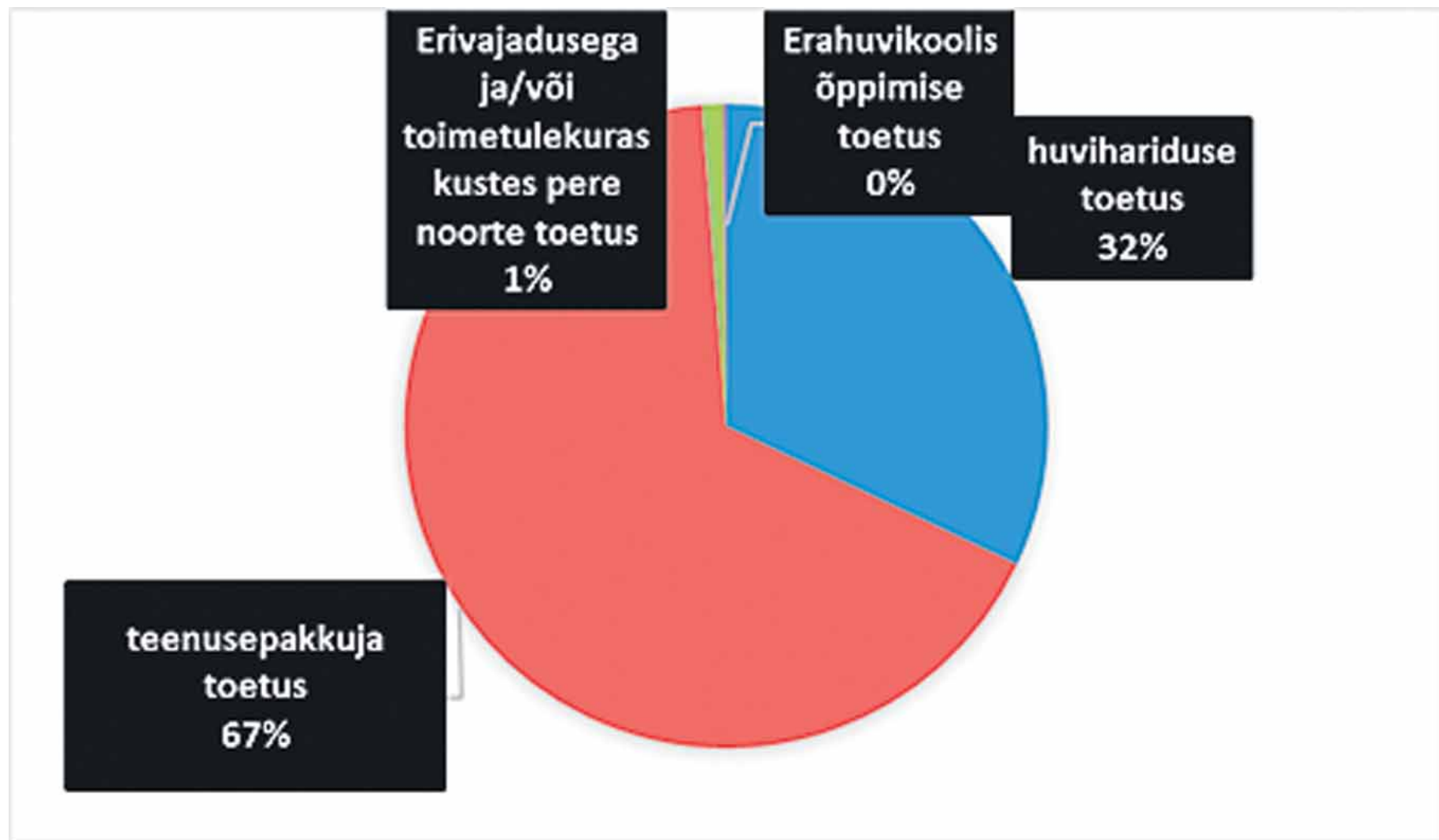
Huvitegevuseks vajalikud vahendid kuluvad ja saavad otsa, nende varud vajavad pidevat täiendamist.

Kuna tehnoloogia areneb, vajavad juhendajad koolitamist.

Noorte valdkondlikku arengut toetavad fokuseeritud tegevused, nt laagrid ja nende korraldamine vajavad ressursse.

Noored vajavad oma arengule ka väljundit, neil on soov osaleda võistlustel, töötubades, õppepäevadel, konkurssidel, festivalidel, näitustel jms.

Nende kitsaskohtade toetamiseks on Järva vallas välja töötatud „Järva valla huvihariduse ja huvitegevuse toetamise kord“ (VV määrus 22.08.2024 nr 14), kus on eraldi teenusepakkuja toetus, mida saab küsida iga Järva

va vallas tegutsev huvihariduse või huvitegevuse korraldaja.

Samas vajavad täiendavat toetust erivajadusega ja/või toimetulekuraskes peres elavad noored. Korra alusel toetame nende osalustasude maksmist, individuaalsete vahendite soeta-

mist ja laagrites osalemist.

Seoses raha vähenemisega tehti 2024. aastal otsus vähendada huvihariduse toetust. Toetatakse Järva vallaga piirneva omavalitsusüksuse munitsipaalhuvikoolis õppimist ühel erialal. Toetuse suurus on 70 protsenti

huvikooli pidaja kinnitatud õpilaskoha tegevuskulu arvestuslikust hinnast. See summa võib olla huvikooliti väga erinev: Järva vallas praegu kehtivate lepingute järgi 60–275 eurot, millest Järva vald tasub siis 70 ja lapsevanem 30 protsenti.

Tehes kokkuvõtteid 2024. aasta täiendava riikliku toetuse kasutamisest, siis huvihariduse toetuseks läks 50 554 eurot (39 noort), teenusepakkuja toetuseks 106 401 eurot (1040 noort), erivajadusega ja/või toimetulekuraskes peres elavate noorte toetuseks 1 646 eurot (8 noort) ja erahuvikoolis õppimise toetuseks 245 eurot (2 noort). Sealhulgas jagati detsembrikuu alguses teenusepakkujate kasutamata jääk korra järgi valla huvikoolile ning spordi- ja noorsootöö asutusele huvihariduse ja huvitegevuse vahendite soetamiseks.

Eraldi tootsin välja teenusepakkujate toetuse valdkondliku jaotuse, kus on näha, et kõige suurem toetus ehk 69 protsenti läheb spordile (jalgpall, suusatamine, orienteerumine,

laskesuusatamine, võimlemine, võrkpall, korvpall, kergejõustik, maadlus, kabe, tennis, võimlemine, tõstmine), millest saab osa 532 noort. Tants (rahvatants) ja üldkultuur (noored kotkad, floristika, liiklus, giidi- ja reisiklubi, loovusringid, käsitöö) on saanud võrdselt kaheksa protsenti. Järgneb LTT ehk loodus- ja täpisteadused kuue protsendiga (meediaklubi, robotika, teadus, loodusring). Muusika ja kunst on kõige vähem toetust küsinud.

Organisatsioonidest on kõige suurema toetuse saanud Paide linnameeskond (13 150 eurot, osalevaid noori 97). Sellele järgnevad Järva valla spordikeskus (11 446 eurot, osalevaid noori 100) ja RR suusaklubi (10 000 eurot, osalevaid noori 18). Veel on suuremate toetuse saajate hulgas Koeru keskkool (osalevaid noori 188), spordiklubi Vargamäe (osalevaid noori 20), MTÜ Hundiaugu Spordiklubi (osalevaid noori 5). Teiste taotlejate toetused jäävad aastast 4 000 ja 377 euro vahele.

2025. aasta huvihariduse

ja huvitegevuse kava kinnitati vallavalitsuses 15. jaanuariks sel hetkel olemasoleva toetuste prognoosi järgi. Kuna prognoosi on meie kahjuks vähendatud, tuleb meil lähinädalatel arvestused ümber teha. Huvihariduse toetusele on planeeritud 37 000 eurot ehk 26,6 protsenti, Koeru muusikakooli instrumentide soetamiseks 5 000 eurot ehk 13,5 protsenti, erahuvikoolis õppimise toetuseks 2 222 eurot ehk 6 protsenti, teenusepakkuja toetuseks 92 120 eurot, mis on 66,3 protsenti, ja erivajadusega ja/või toimetulekuraskes peres elavate noorte toetuseks 2500 eurot ehk 2,8 protsenti.

Huvihariduse toetust makstakse lepingu järgi igal kuul, kuid teisi toetusi ei maksta enne, kui Järva valla eelarve on volikogus kinnitatud. Kuna prognoos on muutunud ja toetuse võimalused veelgi vähenenud, otsime erinevaid viise toetuse mõistlikuks jaotuseks ning kutsume üles ka teenusepakkujaid ja lastevanemaid leidma täiendavat raha noorte huvitegevuse arenguks.

Järva valla noorsootöökeskuses oli muutuste aasta

AUNE SUVE-KÜTT

Järva valla noorsootöökeskuse juhataja

Järva valla noorsootöökeskuse meeskond tegi 2024. aastal läbi suuri muutusi. Märtsikuus liitusid meie meeskonnaga koolide noorsootöötajad, kellest neli olid noorsootöös täitsa uued inimesed.

Meie kogukondades ei ole olnud tööd otsivaid noorsootöötaja haridusega inimesi. Kõigile uutele meeskonnaga liitujatele on kohe võimaldatud esimese koolitusena noorsootöö ABC õpet. Osa meie noorsootöötajatest asus sügisest ka ülikooli seda eriala õppima. Kahjuks on ka neid, kes on pöördunud tagasi oma kodukanti tasuvamale tööle. Viimased muudatused toimusid veel aasta vahetumisel. Koeru keskkooli noorsootöötaja, kes asus samuti sügisest Tallinna ülikooli noorsootöö erialale õppima, teadvustas endale, et täiskoormusega töökoht ning ülikool on korraga liialt koormavad. Ta otsustas ümber asuda sügisest täitmata olnud Koeru noortekeskuse täiendavale osakoormusega noorsootöötaja kohale. Kooli uueks noorsootöötajaks sai Liisa Merisalu, kes omandab erialast haridust Tartu ülikooli Viljandi kultuuriakadeemias.

Ka Albu noortekeskuses toimusid aasta alguses muudatused. Ülikooli õppima asunud noorsootöötaja soovis samuti rohkem aega oma õpingutele pühendada. Kuulutati välja uus konkurss ning leidsime kogukonnast uue inimese, Teele Tali, kes on valmis saama algaja noorsootöötaja väljaõppe.

Imavere kooli noorsootöötaja

rolli kannab nüüd noortekeskuse noorsootöötaja Piret Ranne.

Koigi koolis jätkab osakoormusega Elli Kiviorg.

Iga lahkuja viib endaga meeskonnast ära ühe lüli, kuid igal uuel tulijal on taas uued teadmised ning kogemused. Nii oleme kogu aeg muutuses ning meeskonna ehitamine on olnud pidev protsess.

Siiski püüame oma meeskonnaga luua paremaid tingimusi ning võimalusi noorte tegevuste rikastamiseks. Koostöös Paide avatud noortekeskusega valmis LEADER-i koostööprojekt, millega saame rikastada õpilasmaleva tegevusi. Meil avaneb võimalus pakkuda ka 7–12-aastastele noortele suvetegevusi ning noorsootöötajatele enesetäiendust. Koostöös ka SA Järvamaaga valmis projekt, mille abil soovime uurida 13+ , 16+ ja 19+ vanuses noori, et kaasata neid noorsootöö tegevusesse ning eesmärkidesse. Uuringu tulemusel saame pakkuda noorte ning noorsootöötajate ühiskoolitusi, kus noored oleksid oma teadmiste ja ühiskonnatajuga koolitajate rollis.

On veel kolmaski programm, mille tulemusel peaks Järva valla noorsootöö saama aasta teises pooles arengutõuke. Programmi käigus oleme koostöös vallavalitsusega hinnanud meie noorsootöö kvaliteeti EFQM-i mudeli järgi. Selle abil selgusid meie noorsootöö juhtimise kriitilisemad kohad.

- Esimene kitsaskoht oli see, et meil ei ole praegu valdkondlikku strateegiat ja me vajame seda ühiste suundade jaoks. Teema on nüüdseks Jär-

va vallas ka juba töösse võetud.

- Teisena oli kitsaskohaks valdkonna elluviimine, et Järva vald on atraktiivne, kaasab, arendab ja hoiab noortevaldkonna inimesi. Nii seda kahjuks ei tunta.
- Kolmandaks oli valdkonna tegevuste tulemuste mõõtmine ja siingi leiti, et huvipoolte rahuolu ei mõõdetata ega uurita.

EFQM-i mudeli tulemustest lähtuvalt asusime järgmise mudeli juurde. SIPOC-i mudel aitab mõtestada noorsootöö teenust. Kes on meie valdkonna teenuse tellijad ja tarbijad ning milliseid tulemusi oodatakse. Kaardistuse tulemusel panime kirja kümme erinevat teineteisega tihedalt seotud teenust, mis peaks olema noorsootöötajate vahendusel kättesaadavad nii koolis kui ka noortekeskuses.

- Informaalne õpikeskkond – noortekeskused, koolides vaba aja ruumid ning ka välitingimuste vaba aja veetmise kohad. Need on noore arengut toetavad ja soodustavad. Noortekeskused on nüüsideaegsed keskkonnad, kus noortel on hea koos olla ja tagatud on tingimused/vahendid arenguks eri aladel. Antud teenus vajab olulist tähelepanu.
- Noorteüritused ja -projektid – noorte algatuste toetamine. Noorsootöötajad on need, kes suunavad noori, et nende ideed teoks saaks. Üheskoos otsitakse vastuseid küsimustele, millised või-

vad olla idee teostamise etapid, millised koostöölastusi on vaja jne. Meie valla suureks plussiks on noorte omaalgatuse toetus, mida projektide alusel jagab noortevolikogu. Töötubade ja huviringide korraldamine – mitteformaalne õpe noortekeskustes, koolides, spordihoonetes jm. Kasutada on tänapäevased, mitmekülgsed ja rikkalikud vahendid huvitegevuse korraldamiseks. Tegevused on süsteemsed, noorte seisukohti arvestavad, mõtestatud, eesmärgistatud, seotud õpiväljunditega ning suunatud individuaalsele arengule. Antud teenuse arendamine vajab olulist koostööd kooli ja noortega ning peab olema pidevas fookuses, lähtudes noorte huvidest ja võimalustest.

- Nõustamisteenused – esmatasandi nõustamisteenus. Noorsootöötaja on sageli märkaja, kui noorel on mure, või usaldusisik, kellele oma muresid kurtma tullakse. Noorsootöötajal peab olema ka pädevus noore murega toime tulla ning oskus noort edasi spetsialistide juurde suunata. Alati ei peagi olema mure, vaid võib olla küsimus, millele vastuse leidmiseks aitab noorsootöötaja leida õige tee.
- Noorte osalus- ja kaasamisprogrammid – kohaliku elu teemadel noorte poole pöördumine ja

nende kaasamine otsustusprotsessi. Noortevolikogu, õpilasesindused ja aktiivid on partnerid kõigil tasanditel. Noori saab kaasata rohujuure noortekeskuses, koolis, aga suurte oluliste otsuste tegemisel. Teadmine, nägemine ja kogemine, et sinu arvamus loeb ja muudab midagi, kasvatab kodanikuaktiivsust.

- Töökasvatus – maleva korraldamine, väga erineva esimese töökogemuse saamine, selle kogemuse mõtestamine ja õpikoha leidmine iga töö juures. Õpitakse meeskonnatööd, üksteisega arvestamist ning enda aja ja tegevuste väärtustamist.
- Rahvusvaheline noorsootöö – võimalus oma kogemusi ja teadmisi rikastada. Minna vabatahtlikuna kogemusi saama või kutsuda vabatahtlikke meile oma kogemusi jagama. Õpiränded, noorte algatused, põnevad hariduslikud projektid, kultuuride ja rahvaste erinevused, inimeste olemus, uued sõbrad, kliimaerisused jne. Üks rahvusvaheline kogemus võib noore arengule anda olulise tõuke.
- Noorsootöötajate arengu toetamine – selleks, et noorsootöötajad käiksid noorte ja ajaga kaasas, peavad nad olema pidevas arengus. Koolitused võivad olla täiesti eri-

nevad ja sõltuda sellest, kellel mida hetkel vaja on (nõustamine, rahvusvahelised ideed vms). Iga noorsootöötaja koolitus rikastab taas meie noorte võimalusi.

- Võrgustikutöö – noorsootöötaja võiks olla partner igale õpetajale ja heaoluspetsialistile. Ta saaks õpetaja tegevust rikastada mitteformaalõppe meetoditega ja pakuda koolipäeva vaheldust. Ka NEET-noorte toetamisel on just noorsootöötaja sageli see, kes on noore jaoks iga päev kättesaadav ning valmis toetama teda probleemide lahendamisel või seatud eesmärkide saavutamisel.
- Noorte infoteenus – noorsootöötajal tuleb tagada, et info oleks noorele kättesaadav, sõltumatu, kaasav, vajaduspõhine, võimestav, osalust toetav, eetiline, professionaalne, ennetav.

Olles kõik need noorsootöö valdkonna teenused samm-samult lahti kirjutanud ja märkinud ära enam muret tekitavad kohad, valisime detailselt lahti kirjutamiseks noorsootöö sisutegevuse ehk mitteformaalõppe teenuse. 6. veebruaril tuleb meil oma standardit Tallinna ülikoolis esitleda. Samas tegeleb noorsootöö suuremal või väiksemal määral kõigi eeltoodud kümne teenusega. Põhirõhk tekib noortest lähtuvalt, nende soovid ning ideed on meie kui noorsootöötajate tööle seemneks, millega üheskoos edasi minna.

Imaveres toimus oma kandi kirjanikule pühendatud seminar

KRISTI KIRSS

29. jaanuaril toimus Imavere rahvamajas Ene Mihkelsoni seminar ning näituse „Varemed ja vahtrad“ avamine. Kohal olid Ene Mihkelsoni seltsi liikmed Aija Sakova, Sirje Olesk, Mart Velsker ja Marju Lauristin. Tutvustati kirjaniku elu, loomingut ja viise tema teoste lugemiseks.

Ene Mihkelson on Järvamaa kirjanik. Tema sünnikodu asub Imavere piirkonnas Tammekül- las. „Ene Mihkelson on autorina väga palju inspireerinud kirjan- dusuuri- ja -kriitike ning väitekirjade koostajaid,“ ütles Sirje Olesk. Ta rääkis, kuidas Ene koges vanema- te poolt hülgamist juba väga pisikeses lapsena. Kui Ene oli nelja-aastane, läksid tema vanemad küüdi- tamishirmus metsa ja viibisid seal väga kaua aega. Tüdruk jäi tädi hoole alla, elati kooli- majades, kus tädi töötas. Elusündmused liiguvad edasi. Ene isa tapetakse. Ema pääseb metsaelust. „Aga ema ja tütar ei leia kontakti,“ ütles Olesk. Ene lõpetab Karitsal 7-klassilise koo- li, kui kogeb taas hüljatustunnet. Olesk tsiteeris kirjaniku teost „Katkuhaud“, kust leiab palju seoseid Mihkelsoni lapseõl- vega: „Mu tädi oli minust lahti öelnud ja illegaali seisusest am- nestia kaudu vabanenud ema oma uue elu ja uue perekonna sisse kadunud.“ Olesk sõbrunes Mihkelsoniga kirjandusmuuseumi töötamise ajal.

Oleski sõnul on Mihkelson kirjanik, keda suured massid ehk kunagi ei loe, aga kellel on alati oma hea ja veendunud luge- jaskond. Näitust tutvustavas tekstis on kirjas järgmiselt: „Ene Mihkelson tuli eesti kirjandusse 1970. aastate teisel poolel luule- tajana; kriitiku ja kirjandustead- lasena aga juba 1970. aastate al- guses.“ Mihkelsoni luule on pär- jatud Juhan Liivi luuleauhinna

Ene Mihkelsoni seltsi liikmed (vasakult) Aija Sakova, Sirje Olesk, Mart Velsker ja Marju Lauristin ning Imavere rahvamaja perenaine Önnela Lees

aastatel 1944 ja 1999. Tema tähtteosteks on „Ahasveeruse uni“ ja „Katkuhaud“. Viimase- ga sai Mihkelson 2008. aastal Anton Hansen Tammsaare nimelise Albu valla kirjanduspre- mia. Alates valdade ühinemisest annab preemiat välja Järva vald. Mihkelson on pärjatud ka mai- neka Euroopa kultuuripreemia, Herderi preemiaga.

Imavere rahvamaja perenaine Önnela Lees meenutas, kuidas eelmisel aastal toimus Esna gale- riis vestlus Ene Mihkelsoni elust ja loomingust. Sündmusest võt- sid osa ka Imavere pärimus- ja koduloohuvilised inimesed. Üri- tus inspireeris osalema ka teistel Mihkelsoniga seotud koosviibi- mistel ning nii hakkas tekkima sõprus kirjaniku seltsiga. „Me tahame selle asjaga edasi minna ja olla Ene Mihkelsoni austa- jad. Levitada teadmist temast kooliõpilaste seas, teadvustada teda siinkandi rahvale, Järvamaa rahvale, Viljandimaa rahvale, Pilistvere kihelkonna rahvale.

Kui aga oskaks,“ ütles Lees. Tema sõnul tuleb uurijatega sõber olla ning üheskoos Mihkelsoni pärandit avastada. „Kõik räägivad, aga midagi ei teata. Ja raamatuid on ka väga raske lugeda,“ vahendas Lees inimeste arvamust Mihkelsoni loomingust. Lees sõnul vajab kirjaniku looming uurimist ja analüüsimist ning kontekst tuleb endale selgeks teha. Kevadel on plaanis püstitada Imavere kanti kirjaniku meenutamiseks ka mälestuskivi.

Ene Mihkelsoni selts oli kaasa võtnud kirjaniku elu ja loomingu tutvustava raamatu „Tetraeder karjamaal. Ene Mihkelsoni eluraamat“. Üks neist kingiti Imavere koolile ja raamatukogu- le. „Selles raamatus on üks pea- tükk eraldi tehtud kirjandusõpe- tajate jaoks. Selle on kirjutanud Joosep Susi, kes on koostanud ka mitmeid kirjandusõpikuid. Ta on teinud täiesti selgeks, kuidas Ene Mihkelsoni luuletusi võiks kirjandustunnis käsitleda,“ ütles Marju Lauristin. Lauristin oli Mihkelsoni ülikoolikaaslane. Sõprusuue tekkis 1968. aastal ning püsis Mihkelsoni siit ilmast lahkumiseni 2017. aastal. „Olen

koos temaga ka siin käinud. Jalg- rattaga Tammekülla sõitnud,“ li- sas Lauristin. Lauristini jaoks on Imavere kant armas ja lähedane.

Juba peiede ajal otsustati, et ei lasta Mihkelsoni pärandil kaduda. Üks viis pärandit hoida oli luua näitus. „Võtsime ette sõidu Ene paikadesse. Paikadesse, mis on saatnud tema loomingut taustana sellele, mil- lest ta on kirjutanud, mida ta on mäletanud,“ tutvustas Lau- ristin. Tema sõnul sisaldab nii Ene looming kui näitus Järva- maa ja eriti Imavere piirkonna inimeste jaoks tuttavaid paiku. „Ta on väga palju kirjutanud sel- le paikkonna puudest, valgusest, häälest – kõik see on teile tutta-

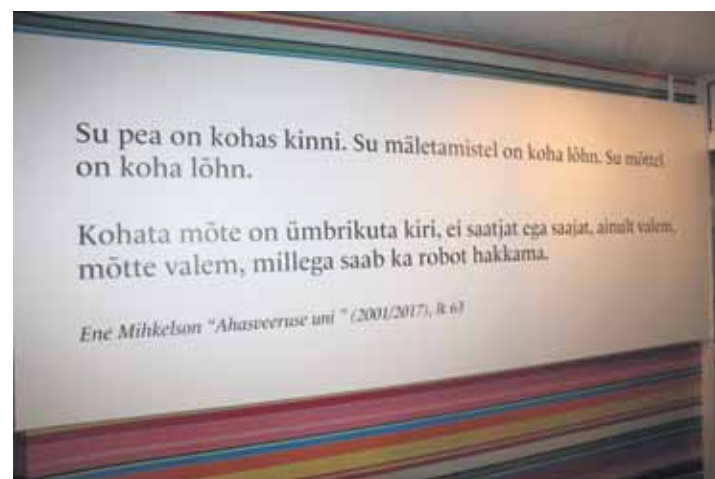
vad. Nii et võib öelda, et mingis mõttes on Ene tõesti Järvamaa kirjanik. Seda looduse meele- olu, selle paikkonna omapära on tema tekstides väga palju,“ ütles Lauristin. „Lood, millest tema räägib, on seotud nende lugu- dega, mis siinmail on tegelikult juhtunud,“ lisas ta.

Lauristin tõi seoseid Mih- kelsoni ja Tammsaare vahel. Mihkelsoni arhelugu pole mitte ainult ühe pere, vaid kogu küla ja Eesti lugu. Lugu, kuidas erine- vad sündmused mõjutasid inimeste elusid. „Tammsaare Vargamäe on meile kõigile ko- gu Eesti arengusümbol ajast, kui eestlane sai n-ö vabaks, pärisor- jusest vabaks, ostis omale maad,

hakkas rajama talusid, muutus oma maal peremeheks. Ene ar- helugu räägib tegelikult selle loo kurva järje. Väga traagilise pea- tüki, kuidas Vargamäe tegelikult hävis. Seda võib võtta ka nii, et Ene on nagu tagurpidi Tammsaare. Tammsaare rääkis sellest, kuidas tuli peremehe rõõm, peremeheks saamine. Ene aga sellest, kuidas sellest vastupidi tekkis tragöödia, talude hukk,“ ütles Lauristin. „See ei olnud mitte ainult majade või talude põletamine, see põletas midagi ka inimeste hinges,“ lisas ta.

Mart Velsker rääkis, kuidas Mihkelsoni lugeda. Ta soovitas alustada esimesest või viimasest romaanist. Esimesest, et alustada algusest. „Viimasest aga selle- pärast, et see jõuab päris hästi kohale. Ta ei ole kerge lugemi- ne, aga tegelikult sellest saab aru küll, mis seal räägitakse,“ ütles Velsker.

Kohalolijad tundsid suurt rõõmu seminari ja selle toimu- mise üle just Imaveres. Lauris- tini sõnul oleks ka Mihkelson seda seminari väga oodanud. Sündmust austasid ka Imavere piirkonna inimesed, kes esine- sid luulekavadega. Jäädi ootama kevadist aega, kui saab hakata tegelema kivi paigaldamisega.

Birgit Itse, Marin Laak, Piret Lotman, Siiri Kvell, Päiv Jürgen Dengo.

Koerus tõsteti esile eesti tüviteksti

KRISTI KIRSS

27. jaanuaril avati eesti kirjanduse pidunädal konverentsiga „Kes loeb, see kestab“, mis tõi esile eesti tüviteksti. Lause oli laenatud Järva valla kirjanikult Hando Runnelilt. Ettekannete fookuses oli peamiselt Tammsaare, aga kõneldi ka trükitsensuurist, lugemisest ja Kreutzwaldist. Esinesid Tallinna ülikooli emeriitprofessor Rein Veidemann, Eesti kirjandusmuuseumi vanemteadur Marin Laak, Eesti rahvusraamatukogu vanemteadur Piret Lotman, Tammsaare muuseumi Vargamäel kuraator Siiri Kvell ning luuletaja ja TarS-lämmi võitja Päiv Jürgen Dengo.

Kirjanduspeo patroon Rein Veidemann oli väga liigutatud, et viibis taas Koerus. „Kogu Järvamaa on üks Eesti kirjandusklassika allikas,“ ütles ta. Veidemann

tõi Järvamaa kirjanikest esile Kalju Lepiku, Anton Hansen Tammsaare ja Hando Runneli. „Siin lähikonnas on nii palju vaimsust kerkinud, kas või neid noori inimesi kuuldes mõtlesin ma, kui andekas rahvas eestlased on. Ja oluline on see, et nad kõik Tallinna ei koguneks, vaid et neid jaguks igale poole. Ja et oleks kohti, kus nad saavad oma andeid arendada, et siis maailma jõuda,“ ütles Veidemann oma ettekande alguses.

Veidemanni ettekanne keskendus Vargamäe Andresele ja piibli lugemisele. Ta tõi välja steene „Tõe ja õiguse“ I osast. Näiteks, kus Andres käis kirikuõpetaja juures õigust küsimas ning õpetaja ütles talle, et mitte õigust ei pea sina nõudma, vaid armu. Juttu tuli ka piiblist ja raamatutest üldiselt. „Raamatuna on piibel niisama elav organism

nagu tema lugejagi,“ ütles Veidemann, kelle sõnul on piibel raamatute raamat, inimestest inimestele. „Tões ja õiguses“ ei olnud mitte ainult Andres see, kes luges, vaid ka raamat luges Andrest. „Nii nagu raamat loeb meid, loeme meie raamatut,“ ütles Veidemann. „Tões ja õiguses“ on mitmel korral juttu soosillast ehk sohu rajatud teest. Seda teed kasutasid Andres ja Krõõt, kui jõudsid Vargamäele, kus nägid vaeva unistuste ja järeltulevate põlvete nimel. Veidemanni sõnul oli soosild sillaks unistuste ja tõeluse vahel.

Päeva moderaator Birgit Itse tõstis esile ka kirjutamise vajalikkuse. „Kirjutamine sunnib meid aeglasemalt mõtlema. Kirjutamine on kirjalik mõtlemine,“ ütles ta ning soovitas juba loetud teoseid mingil ajahetkel uuesti üle lugeda. Inimesed küpsevad

vanusega ning mõtestavad loetut teisiti. Temaga nõustus Siiri Kvell. „Paljusid raamatuid tulebki üle lugeda, et saada uut elamust ja vana meenutada,“ ütles Kvell. Tema sõnul avastavad inimesed ka „Tõde ja õigust“ uuesti lugedes teisi kohti ning neil tekivad uued seosed. Kvell kõneles lugemisest ja raamatutest Tammsaare-Põhja talus. Ta tõi välja, et Väike-Maarja kihelkonnakooli ajast mäletavad koolikaaslased, kuidas Anton Hansen pidevalt luges. Lugemisele andis hoogu juurde väärt õpetaja Jakob Tamm.

Marin Laak rääkis, kuidas lugeda „Kalevipoega“. Ta tõi muuhulgas välja selle, et Kalevipoeg magab palju. Unenäod toovad eepose kangelsele ettekuulutusi ja tuletavad meelde eksimusi. Piret Lotman viis kuulajad oma esitlusega rändama trükitsensuuri ajalukku. Mitte alati pole

olnud võimalik kõiki raamatuid lugeda. On olnud aegu, kus osa raamatuid olid keelu all ning neid hävitati. „Kui on väikeses koguses raamatuid, siis neid võib põletada. Kui on suures koguses, siis tuleb kirvega puruks raiuda,“ viitas Lotman raamatute hävitamise käskkirjale. Tammsaare „Tõde ja õigus“ ja „Põrgupõhja uus vanapagan“ olid õpilastele kohustuslikuks kirjanduseks ka okupatsioonide ajal. Lotmani sõnul avaldati Nõukogude okupatsiooni ajal Tammsaare teoseid valikuliselt ning sõjaeelses Eesti vabariigis ilmunud eestikeelse ilukirjanduse hävitamine tugevdas Tammsaare mõju.

Nägemispuudega Päiv Jürgen Dengo tõlgendas konverentsi pealkirja „Kes loeb, see kestab“ omal viisil. Tema sõnul on vaja lugema hakata, et aru saada, et me kõik loeme. Ehk siis oleme

olulised ja vajalikud. Kestab tähendab tema jaoks ka sõna kest. „Minu jaoks on kõik keeleline mäng,“ lisas ta. Dengo sõnul aitab tal rahvalaul tekste mees hoida. Kui film võib mõjuda vahel raskelt, nii et tunned kehaliselt kaasa tegelaste kannatustele, siis raamat võimaldab mitte nii palju kehaliselt kannatada.

Järva vallavanem Toomas Tammik tõi kõnes välja, et kuni püsib meie keel ja kirjandus, kestame ka meie, ning andis ülevaate Järva vallaraamatukogu lugejatest. Järva vallas elab selle aasta 1. jaanuari seisuga 8508 inimest. „2024. aastal oli Järva vallaraamatukogul ehk kümne raamatukogu ja raamatukogubussi Krõõt peale kokku 2455 kasutajat, lapsi neist 826. Kui 2022. aastal olime rõõmsad, et meie raamatukogude külastuste arv kasvas 36 158-ni, siis mullu külastati meie raamatukogusid juba 36 523 korral. Raamatukoguhoidjad teavad öelda, et keskmine lugeja Järva vallas on veidi üle keskea ja vanem naine nagu mujal Eestiski,“ ütles Tammik. Järva vallaraamatukogude lugejate esikümme koosnes 2024. aastal vaid eesti kirjanike teostest. Laenutati näiteks A. H. Tammsaare nimelise Järva valla kirjanduspreemia nominentide raamatuid ja eluloolisi teoseid. Laenutuste tippu kuuluvad Sven Mikseri „Vareda“, Piret Jaaksi „Taeva tütre“, Rein Raua „Katkurong“ ja Urmas Vadi „Kuu teine pool“, aga ka Marje Ernitsa, Urve Tinnuri ja Leelo Kassikäpa uudisteosed.

Otseülekanne konverentsilt on järelvaadatav Tammsaare muuseumi Vargamäel Youtube'i kanalist.

Pidunädal raamatukogudes: vestlused (palve)rännakutest, variautorsusest ja raamatutest

KRISTI KIRSS

Eesti raamatu aasta ja eesti kirjanduse pidunädal algas Järva vallaraamatukogus tegusalt ning tõi kohtumisi kirjanikega valla eri paikadesse. 27. jaanuaril kohtusid lugejad Järva-Jaani raamatukogus Järva-Madise koguduse õpetaja Jane Vainuga. 28. jaanuaril jutustasid põnevaid lugusid rännuseltskonna Uhhuduuri liikmed Koeru raamatukogus. 31. jaanuaril kohtuti Lea Jaanimaaga Ahulas ning Birgit Itsega Aravetel. Oma ukse avas ka Esna galerii, kus toimus kirjanduslik vestlus ja kontsert: Lilli Luuk ja Marion Selgall. Sel aastal oli kirjanduspeo kavas ka kirjanduslik jooga.

„Palverännak on teekond koduükselt pühasse paika,“ ütles kohtumisel kuulajatega Jane

Vain. Ta tutvustas palverännakuid ja palverännukirjandust. Ta on ka ise rännakutel käinud. Palverände võib teha väga erineval moel: üksinda või suurema seltskonnaga. Kaaslased võib leida ka teel olles. Nii on juhtunud ka Vainuga. Teekonnal olles pole oluline ainult ise eesmärgini jõuda. „Oluline on ka see, et keegi

teine jõuab eesmärgini,“ ütles ta. Pühasid paikasid on üle maailma väga palju. „Meie kristliku kultuuriruumi kolm suurt palverännupaika Euroopas on Jeruusalemm, Rooma ja Santiago de Compostela,“ tutvustas Vain. „Meie Eesti on samuti pühasid paiku täis ja mitte ainult neid, mis on seotud kristliku usuga.

Meil on väga palju allikaid, kive, hiisi, järvesid. Meil on ka kultuurilisi pühapaiku. Näiteks Vargamäe muuseum, KUMU, lauluväljak,“ ütles ta. Vain tõi välja kirjanikke, keda on palverännakud inspireerinud, näiteks Indrek Hargla ja Tiit Aleksejev.

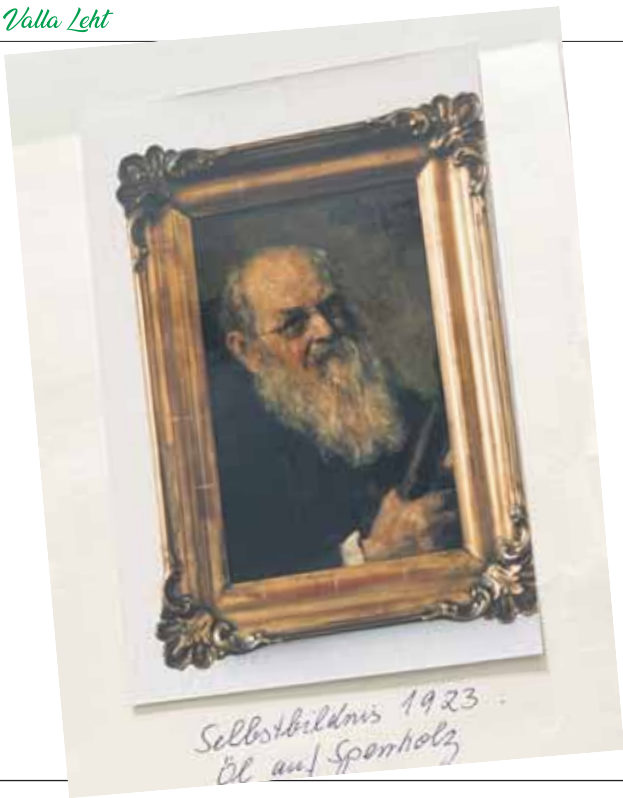
Uhhuduuri liikmetest külastasid Koerut Kristjan Prii ja Tanel „Taniil“ Rütman. Nad jagasid lugusid, mis pole raamatutesse ja telesaadetes jõudnud. Kuulajaskond oli teadlik Uhhuduuri tegemistest ning nii osati küsida ka detailsemaid küsimusi. Kohtumisest jäi kõlama eluline mõte: vanusega kasvab inimestel võime endasse vaadata ja välismaailma enam mitte liiga oluliseks pidada. Mida vähem uudiseid loetakse, seda rahulikum on elu – olulised asjad jõuavad igal juhul ise inimeseni.

Birgit Itse jagas oma elusündmuseid. Kuidas ta otsustas minna elama Šotimaale ning mida see kõik on talle kaasa toonud. Itse järgis unistust ning see on toonud tema ellu palju vahvaid koostööprojekte ja esimesed raamatud. Kohtumisel luges Itse ette katkendi enda kirjutatud teosest „Minu Naissaar“. Viimatine suur eneseületus oli osalemine TEDx-i konverentsil, kus ta jagas enda isiklikku lugu. Kogemus kasvatas teda inimesena palju. Itse tegutseb ka variautorina. „Raamatut on lihtsam lugeda, kui see on kirjutatud nii, nagu inimene räägib,“ selgitas Itse, mida teistele inimestele raamatu kirjutamisel silmas pidada. Kuna Itse on ka loovkirjutaja, läks jutt sellele. Ta andis soovitusi kirjutamisel kasutada kõiki oma viit meelt: haistmine, maitsmine, kuulmine,

nägemine, kompimine.

30. jaanuaril toimus esimest korda ka kirjanduslik jooga. Tundi juhendas joogaõpetaja ning endine Tammsaare muuseumi Vargamäel programmijuht Kristi Kirss. Tehti harjutusi, mille vahele olid põimitud peamiselt Anton Hansen Tammsaare tsitaadid inimese sisemaailmas toimuvast. Tsiteerides Tammsaaret: „Ja mida enam inglane ajab Indias tarkuse järgi, seda sagedamini korratakse talle Sokratese sõnu: tunne iseennast, lasku iseendasse, süvene iseendasse. Oled sa jõudnud põhjani mõista, kes ja mis sa oled, siis taipad ja valitsed ka oma ümbrust.“

Eesti kirjanduse pidunädal on selleks aastaks lõppenud, aga Eesti raamatu aasta jätkub kuni 2026. aasta 14. märtsini.

Kunstnik Eduard von Gebhardti autoportree on jõudnud koju. EELK Järva-Jaani koguduse juhatus ja õpetaja Katrin-Helena Melder tänavad kõiki annetajaid. Heade annetajate abiga saadi kokku 3125 eurot. 9. veebruaril tähistatakse Eduard von Gebhardti sajan-dat surma-aastapäeva ning õnnistatakse maali. „Kell 11 algab jumalateenistus Järva-Jaani kirikus, jutlus-tab peapiiskop Urmas Viilma ning mälestame kunst-nikku. Jumalateenistusele järgneb koosviibimine pas-toraadis, peapiiskop Urmas Viilma õnnistab autoport-ree ning ettekande Gebhardti elust ja loomingust peab kunstiajaloolane Tiina Abel,“ ütleb Katrin-Hele-na Melder. Kõiki oodatakse ajaloolisest ja tähendus-rikkast sündmusest osa saama.

Aravete kooli aasta algas toimekalt

GRETE-MARLEEN PURRE
Põhja-Järva kooli Aravete
õppekoha 7. klass

Aasta on alanud Aravete koolis väga tegusalt. Tutvusi-me aasta tegijatega. Iga klass sai omale ühe aasta tegija ja koos-tas sellest väikese uurimistöö ja plakati. Plakatitest avasime näituse, mis jääb üles kevadeni. Spordinädalal käis meil külas mitmekordne Eesti ja Euroopa meister jõutõstmises Margus Silba-um, kes rääkis söömisest ja spordi vajalikkusest. Algklassidele tuleb rääkima oma olümpiakogemusest, sportlaskarjäärist ja sporditegemise vajalikkusest meie oma liikumis-

õpetuse õpetaja Meelis Aasmäe. Loomulikult tähistasime ka eesti kirjanduse pidunädalat. Traditsiooniks on kujunenud eesti kirjandustegelaste stiili-päev, mida kõik ootavad. Külas käis ka eesti lastekirjanik Mika Keränen. Lisaks avasime näituse meie kooli õpetajate lapsepõlve lemmikraamatutest. Veebruari esimesel nädal-lal avasime algava mao aasta puhul sammassalis näituse erinevatest maosümboolikaga või piltidega esemetest. Olete oodatud meie toredaid näitusi külastama, kuid palun leppige eelnevalt aeg kokku meie noor-sootöötajaga telefonil 517 1236.

Koduandur tuvastab hätta sattumise, kui inimene ei ole võimeline abi kutsuma.

Koduandur aitab saada hea ülevaate inimese tavapärasest liikumisrütmist ja tervislikust seisundist.

HÄTTA SATTUMINE TUVASTATAKSE KUI

- Inimene on liikumatu sel ajal, kui ta peaks liikuma.
- Liikumatus periood on tavapärasest ebatavaliselt pikem.
- Inimese liikumine on muutunud oluliselt, võrreldes varasema liikumisega.
- Temperatuurianturi abil on võimalik näha, kas kliendi kodu on köetud.

HÄTTA SATTUMISE KORRAL

- Saadab infosüsteem ise abivajadusest teavituse sotsiaaltöötajale ning vajadusel ka lähedasele või kontaktisikule.

KODUANDUR SUURENDAB LÄHEDATE MEELERAHU

- Koduanduri rakenduse app.koduandur.ee kaudu saavad lähedased ja/või hooldaja reaalajas ülevaate inimese liikumismustri kohta ilma privaatsust rikkumata.
- Kütteperioodil on Koduandur abiks kliendi koduse temperatuuri ülevaate saamiseks.

INFOKS

- Tegemist on nutiseadmega.
- Koduandur ei pildista, filmi ega salvesta häält ning austab inimeste privaatsust.
- Koduandur töötab patareidega, mida tuleb vahetada keskmiselt aastas korra.
- Pakettide ja tasuta teenuse võimaluste kohta leiad infot meie kodulehelt. WWW.KODUANDUR.EE
- Täiendavaks võimaluseks enda hätta sattumisest teavitada on Kodunupp, mis on suurepärase alternatiiv telefoni kaasaskandmisele.
- Vaata lähemalt: WWW.KODUNUPP.EE

* app.koduandur.ee infosüsteemis on võimalik vaadata lähedase liikumisaktiivsuse ning seadme kandmise infot.

KODUANDUR OÜ
Tel +372 5699 6176
WWW.KODUANDUR.EE

Sünnipäevalapsed

65
ARVED RIISENBERG
HELDUR PAJU
AARE TUPITS
ANNE INSLER
ÜLLE SALUMÄE
MERLE BÖTKER
EDA PAJU
VELLE TARASTE
RIINA KARLSON

70
URMAS KULLAMÄGI
MAIROT VALDER
VALDO ROOS
VYACHESLAV
GRANIK
RAIVO RENTER
AADI TIIT
HARRY KEPP
VAMBOLA SALM
AIRI GENTS
ESTA KÕRGESAAR
ELLEN TIPPI

75
RALF GRIŠTŠENKO
ILMO GENTS
EERO JUHANI
SINISALO
MIKKO JUHANI
ORKOLA
GUSTAV UULAND
ENDEL UDU
VALENTINA LAID
ANASTASIA
TOKARUK
KAI KIVI

76
ENE OTS
MAIMU PLINKER
VAIKE SING
EVI ANTON

77
RIHO KARU
VELLO NIINSALU
VÄINO
PUOLOKAINEN
JEKATERINA
FEDOSSEJEVA
PALMI NUUT
TERESA BUYANKINA
AILI VEILBERG-AAN
EHA-MALL KAUR

78
VLADIMIR JATSUK
VILMA VELTBACH
VIIVE VALK
SIRJE KUIK
ELDI TÄÄKRE

79
KUNO AGAN
MATI KASK
UNO BANK
LJUDMILLA KIRSIMÄE

80
MILVI RASMANN

81
VELLO TREY
TIIT LEMENDIK
ANNA TŠEGUROVA
JUTA LIIVAK
AINO INTAL
HELI LEPIK
MILVI-ELLEN
SEKSTALO

82
AIME BANK
EEVI KALLAKMAA
MARE NURMSALU
LAINE MAGUS
AIME PÖLDMA
MAIE GORLOV

83
ELMAR LEHT

84
MALLE ILVES

85
EEVI LINKE
VAIKE MIHKELSAAR
LUULE VAHESAAR

86
VILME-JOHANNA AAN
ELVI KUKK

88
GUIDO KRAAV
MALLE VAHTER
HELME SEIRE

89
HELGE STAMM
ELSA KING

90
MILVI SEPP
ÕIE SAAR
LEIDA KAMP

91
EVALD RAMAT
VILLEM KELGO
YUSTYNA
MILINEVYCH

92
HELLART AUN

93
ASTA MÄEORG

94
VIRVE LAUBE
LAINE LINDERMAN

95
ILSE KUIK
ADA PUHMASTE

96
LEMBI RIKKINEN
ELFRIEDE FELS

SMSi ja e-maili
teavitused

KUUH MINNA

01.02–28.02 laupäeviti kell 12–15 avatud Järva-Jaani muuseumide keskus. Järva-Jaani ja selle ümbrust tutvustavate raamatute ja muude väljaannete näitus. Nädala sees avatakse muuseum eelneval kokkuleppel: renraks@gmail.com

7. veebruar kell 18 Järva-Jaani kultuurimajas kino. Eesti mängufilm „Aurora“

11. veebruar kell 19 Järva-Jaani kultuurimajas Järva kilb

13. veebruar kell 18 Koeru kultuurimaja saalis kohvikoolitus

13. veebruar kell 11 Aravete kultuurimajas doonoripäev

14. veebruar kell 17 Koeru kultuurimajas Järvamaa parimad

14. veebruar kell 18.30 Imavere rahvamajas mälumängu-turniiri Ajuragin hooaja IV voor. Küsimused koostab Villu Päärt

15. veebruar kell 12 Orina mõisas *performance-show* „1975“ ja ekskursioon

15. veebruar kell 13–16 Aravete kultuurimajas eakateklubi Vokiratas klubiõhtu

15. veebruar kell 19 Koeru kultuurimaja väljasõit Sadama-teatrisse. Etendus „Elleni sekund“

16. veebruar kell 14 Imavere rahvamajas teatrietendus

„Kirvega kurge püüdmas“ näitetrupilt Poolvillased

20. veebruar kell 18 Koeru kultuurimajas EV 107 kontsertaktus „Olemise rõõm“

21. veebruar kell 18 Imavere rahvamajas EV 107 kontsertaktus. Esinevad Jaan Pehk ja rahvamaja isetegevuslased. Stipendiume jagab Imavere nutikate laste fond

21. veebruar kell 19 Järva-Jaani kultuurimajas EV 107 kontsert „Iseoma-südames“. Esinevad Marko Matvere ja Järva-Jaani kultuurimaja tantsijad

23. veebruar kell 17 Aravete kultuurimajas teater „Lumevangis“

24. veebruari tähistamine Järva valla eri paigus (täpsem info kuulutusel)

27. veebruar kell 18 Järva-Jaani kultuurimajas koguperefilm „Super Charlie“

28. veebruar kell 17.30 Koeru kultuurimajas kino. Eesti mängufilm „Jan Uuspõld läheb koju“

KUUH MINNA SPORT

8. veebruar kell 10 Järva-Jaani spordihoones 10. Järva talimängud, saali jalgpall

8. veebruar kell 10.30 Koeru spordihoones 10. Järva talimängud, juhtide võistlus

8. veebruar kell 11 Koeru spordihoones 10. Järva talimängud, lauatenis

8. veebruar kell 12 Järva-Jaani Kasekopli staadionil 10. Järva talimängud, kettagolf

9. veebruar kell 10 Jalgsema külamaja juures Admiral Johan Pitka mälestusmatk

11. veebruar kell 18 Koeru kultuurimajas 10. Järva talimängud, darts

11. veebruar kell 19 Aravete spordihoones Cramo võrkpalli segaturniiri 6. etapp

11. veebruar kell 19 Järva-Jaani kultuurimajas 10. Järva talimängud, mälumäng

12. veebruar kell 18.30 Aravete spordihoones 10. Järva talimängud, võrkpall (mehed)

13. veebruar kell 16 Aravete terviserajal Järva valla suusatamise seeriavõistluse 3. etapp / 10. Järva talimängud suusatamises

13. veebruar kell 18.30 Aravete spordihoones 10. Järva talimängud, võrkpall (naised)

Aravete kultuurimaja muutus kirjanduslikuks oaasiks

KRISTI KIRSS

Juba neljandat aastat on Tammsaare rahvamatk omale seltsiliseks saanud Kirjandusliku Oaasi. Mõlemad üritused toimuvad laupäeviti, kas jaanuari lõpus või veebruari alguses. 45. Tammsaare rahvamatk tõi pisut uuendusi. Sai üheskoos pikemalt matkata. Teekond kulges Järva-Madisele läbi lumise Kodru raba Vargamäe muuseumisse ning mööda maanteed tagasi Järva-Madisele.

Matka lõppedes ootas Aravete kultuurimaja kuulama kirjanduslikke vestlusi, saama osa Piibe teatri luulemängust, kauplemas raamatulaadal ja kinnitama keha kohvikus. Esimeseks paariks kirjanduspingil olid Jaan Pehk ja Ave Taavet, keda küsis Villu Kangur. Kangur uuris Pehki käest, kumma loob ta enne, kas muusika või sõnad. „Pigem julgen öelda, et enne tuleb tekst ja siis muusika või paralleelselt. Hetki, kus ma alustan muusikaga, on vähem,“ ütles Pehk. Talle meeldib luua tekste ka kellegi teise kirjutatud meloodiajupile. Taavetilt uuris Kangur, kas on parem teha ühte asja korraga või mitut samal ajal. Taaveti sõnul on kõige parem tegevusi roteerida. „See tähendab selliseid koostööprojekte – mulle

meeldib teiste tekste illustreerida või teiste tekstide põhjal karikatuuri luua, see sünergia on nii huvitav. Teine inimene või teine osapool sunnib sind enda mugavustsoonist välja tulema,“ kirjeldas Taavet loomeprotsessi.

Vladislav Koržetsi ja Marju Kõivupuuga liikus vestlus surma ja huumori teemadel. Kõivupuul tõi välja, et eestlastel pole just eriti palju surmaga seotud nalju. Välismaal aga on loodud isegi mõned surmateemalised mängud, kus saab hauaplatse kujundada jne. Juttu tuli ka Tammsaare teostest. „See teema, millised on inimeste valikuvõimalused, puudutab mind siiani. Kõrboja Anna, Sauna Eevi, aga võib-olla ka Katku Villu võimalused, kui nad ei mahu etteantud raamidesse. Kui nad ei mahu sellesse, mida kogukond neile ette kirjutab, kuidas nad peavad käituma, olema, toimima ja võib-olla ka see, mis valikud neil on siis, kui enam ei saa valida,“ viitas Kõivupu. „Kõrboja peremehele“ ning sellele, et Tammsaare loomingus on palju juttu valikutest. Koržetsi sõnul võib inimene saada ilukirjandusest ka utoopilisi nägemusi elule, uskudes valgel hobusel saabusse printsi, leppimata tavalise mehega. Siiski soovitas

ta lugeda: „Lugege, lugege, siis olete paremad inimesed!“

Oaasi käigus toimus vestlus ka 48. A. H. Tammsaare nimelise Järva valla kirjanduspreemia nominentidega. Kaheksast nominendist

olid kohal Piret Jaaks, Lilli Luuk, Lauri Räpp ja Indrek Hargla. Arutleti, kas kirjanikuks sünnitakse või on see ka õpitav. Leiti, et kirjutamist saab õppida. On olemas tehnilised oskused, mis on arendatavad.

Vahuküla Näitetrupp

9. veebruaril kell 14.00
Karinu külamajas

Anne Adramus

KÕUTS KRAHVI KADUMINE

kriminaalne lugu

Osades:

Ene Sooans, Sofia Lisell Flink, Anneli Lilletai, Helen Toomsalu, Ingrid Tamp, Lilja Paglant, Ivi Käära, Kaja Jürgensohn, Aive Veilberg, Rauno Lagenõmm

Sissepääs vaba annetuse

TEATRIETENDUS

John Patrick „Opal's Husband“ ainetel

„KIRVEGA KURGE PÜÜDMAS“

komöödia

Merike Krämer-Mets Erika Tetsmann Arvo Lamp
Helle Siimann Arved Kesa

IMAVERE RAHVAMAJAS
P 16. veebruaril kell 14

Pääse 10 eurot

MTÜ Loomekild MEA
Näitetrupp Poolvillased

Personaaltreener Silvia Kibuspuu: Mitte kunagi pole hilja alustada

KRISTI KIRSS

Silvia Kibuspuu on pärit Tallinnast, kuid elab viimased kuus aastat Aravetel. Ta on kogu oma elu olnud aktiivne ning harrastanud mitmeid spordialasid. Kahekümnendates eluaastates töötas ta jõusaalides ning hakkas üha enam sellesse maailma sukelduma. Kibuspuu küsis treeneritelt abi, kuidas olla efektiivsem ja õiget tehnikat kasutada. Kuigi trenni tegi ta piisavalt, siis toitumine oli kaua aega paigast ära. Pikki aastaid vaevles Kibuspuu ka toitumishäirete küüsis, kuid leidis sealt tee välja. Nüüd pakub ta personaaltreeneri teenust ja teeb toitumisenõustamist ning armastab seda, mida teeb.

Personaaltreeneri koolituseni jõudis Kibuspuu suuresti tänu Aravete jõujaama eestvedajale Marko Remlikule. Remlik soovitas Kibuspuul paberid ära teha ning hakata teistele trenne andma. Kibuspuu kõhkles alguses, sest ta ei teadnud, kuidas talle võiks teiste õpetamine sobida. Saades omale esimesed trennihuvilised, koges ta, kui tore on teiste abistamine ja juhendamise. „Mulle hakkas inimeste õpetamine meeldima. See tekitas hea tunde, et saad kedagi aidata.“ Oma töös naudib ta ka enda aja peremeheks olemist. „Mulle ei ole kunagi meeldinud kaheksast viieni töö. Treeneritöö on selline, kus sa saad rohkem oma aega valida,“ lisas ta.

Aravete jõusaal teeb silmad ette ka linnadele

Praegu võib Kibuspuud kohata lisaks Aravetele ka Väike-Maarjas ja Paides. „Siin on väga hea varustusega jõusaal,“ kiitis Kibuspuu Aravete jõusaali. Tema sõnul ei kohta just igal pool normaalseid jõusaale. Aravetel on isegi parem varustus kui mõnes Eesti linnas. „Tahan trenni anda sellises kohas, kus on head

võimalused,“ ütles ta. Kibuspuu sõnul ei pea jõusaali tulemist pelgama. See sobib kõigile ning on kohandatav vastavalt inimese eesmärkidele ning treenituse tasemele. Ta annab nõu nii alustajatele kui ka edasijõudnutele.

Personaaltreeneri võib endale appi paluda nii mitmeks korraks, kui selleks vajadust on. Trenni ajaks saab määrata ükskõik mis kellaaja. „Kui keegi ütleb, et ma tahan kell viis hommikul trenni tulla, siis ma lähengi temaga kell viis hommikul trenni,“ ütles Kibuspuu. Aravete saalis on see võimalik. Saab ka valida kellaaja, kus on saalis vähem rahvast, kui inimene tunneb, et soovib privaatsust. Alustajate peale ei vaata keegi kuidagi halvasti. Hoopis vastupidi. Aravete jõusaalis käivad sõbralikud ja toetavad inimesed, kes teavad ka ise, mis tunne oli alustada. Kibuspuu sõnul on Aravetel väga palju masinaid, millega saab trennida absoluutselt kõiki lihaseid. „Mõned masinad on väga multifunktsionaalsed, millega saab väga palju erinevaid harjutusi teha,“ ütles ta. Saab kogu keha kuni sõrmeotsteni välja trennida.

Abi saab ka kodustest kavadest

Personaaltreeneri abi kasutavad peamiselt algajad. „Põhiline on rasvapõletus ja baasjõu arendamine,“ nimetas Kibuspuu trennitegijate peamised eesmärgid. Soovitakse tulla ka lihtsalt ennast liigutama. Kibuspuu paneb kokku ka koduseid treeningkavasid. „Koduse treeningkava koostan vastavalt inimese eesmärkidele. Kas ta tahab rasvaprotsenti langetada, baasjõudu arendada või ta tahab lihtsalt ennast liigutada,“ ütles Kibuspuu. Kodune treeningkava on põhjalik ning sisaldab nii videoid kui ka seletusi, kuidas kehaasendit vastavalt harjutustele sättida. „Et tehnika oleks õige.

Kui tehnika on vale, võib endale liiga teha või pole kasutegur nii suur,“ lausus Kibuspuu.

Konsultatsioonid ja treeningu ülesehitus

Enne kava koostamist on oluline, et inimene ennast tutvustaks. Mis on tema vanus, milliseid traumasid ta on kogenud ja milline on varasem kokkupuude treeningutega. See kõik on nii koduste kui ka jõusaali kavade aluseks. Konsultatsiooni annab Kibuspuu telefoni teel või kliendiga kohtudes.

„Teeme tunniajase treeningu: soojendus, põhiharjutused ja venitamine,“ selgitas Kibuspuu treeningu ülesehitust. Inimestel on ka väga erinevad soovid. Ühed soovivad treeningkava, et selle järgi ise teha. Teised tahavad teha koos treeneriga pikaajalisemalt, et oleks keegi, kes innustaks pingutama. Algajatele soovib Kibuspuu kasutada personaaltreeneri teenust rohkem kui paar trenni,

sest alguses on vaja väga palju asju meelde jätta. Kuidas teha, mis asendis ja kuidas hingata. Alustatakse tasapisi. Jõusaalis on väga palju võimalusi, kõiki neid korraga ei tutvustata. Kibuspuu sõnul on trennitemisel oluline distsipliin. „Inimesel peab olema tahtejõud ja distsipliin. Mina saan siis teda ainult toetada, aidata ja edasi suunata,“ ütles ta.

Trennitemine on kasulik kõigile

Kibuspuu sõnul võiksid trennis käia igas vanuses ja erinevate füüsiliste vaevustega inimesed. Tema juures on kõige noorem trennitemaja olnud 13-aastane, aga ta on näinud trennides ka viieaastaseid, kes harrastavad *crossfit*'i treeninguid. Noortel aga areneb lihasmass väga aeglaselt ja tulemuste nägemine võtab aega. Ta rõõmustab, et ka vanemad inimesed leiavad üha rohkem tee jõusaali. Jõusaalides on ta kohanud ka vanemat meesterahvast,

kes tegi lõuatõmbeid. Kibuspuu arvas, et mees on kuskil 70-aastane, aga tegelikult oli tegemist 92-aastase trennitemisega. „Ma olen märganud jõusaalides isegi ratastoolis inimesi, seda on väga inspireeriv näha,“ ütles ta.

Trennitemisel on mitmeid kasutegureid. „Lihasmass on väga oluline, et me jõuaks kas või toidukotte tassida, jõuaks tooli pealt püsti tõusta. Mida vanemaks me saame, seda raskem see kõik on – meie luutihedus hõreneb ja lihas kärub iga aastaga,“ lausus Kibuspuu. Trennitemine aitab kaasa luutihedusele, lihasmassi säilimisele ja ka kiiremale reaktsioonivõimele ning ennetab talvisel ajal jää peale kukkumist. See on kasulik ka südamele ja hoiab eemale haiguseid ning toob kaasa hea tuju, sest keha hakkab treeningu ajal tootma õnnelormooni. „Jõusaal on üks parimaid treeninguid, mida võiks iga inimene teha kas või hobi korras, kas või natuke. Ei pea kuskile võistlustele minema. Lihtsalt enda tervise ja parema elukvaliteedi pärast,“ soovitas ta.

Treeneri toel on alustada ja harjumusi kujundada kindlasti lihtsam. Ei pea ise mõtlema, mida järgmisena teha. Lisaks on kaasas keegi, kes utsitab pingutama. „Väga hea tunne on, tahaks veel rohkem inimesi aidata ning nende elukvaliteeti parandada,“ tunneb Kibuspuu rõõmu inimeste toetamisest ja sellest, et saab nende arengule kaasa elada. Tu-

lemusi ei mõõdeta mitte niivõrd kaaludes kui mõõdulindiga.

Tasakaalustatud toitumine on kehale parim

Kibuspuu pakub ka toitumisenõustamist. Ta vaatab üle soovija toidupäevikus sisalduvad toidud, kalorid ja veetarbimise ning annab oma soovitusi. „Inimesed ei ole eriti teadlikud, mida nad söövad,“ lausus ta. Alati pole asi ka selles, et süüakse liiga palju. Kui teha trenni ja soovida lihaste arengut, on vaja vaadata just seda, et saaks piisavalt kasulikke aineid. Dieetidesse Kibuspuu ei usu. Need on jojoefektiga. Parim, mida inimene enda keha ja tervise heaks teha saab, on toituda tasakaalustatult.

Alustajate areng on alati kiirem ning esimesed kuus kuud võib märgata suurt edasiminekut. Siis jääb areng aga seisma ja peab rohkem pingutama, et tulemusi näha. Sealt edasi aitab järjepidevus. Kibuspuu sõnul on trennis käimine nagu hambapesu. Vahel ei viitsi, aga teed ikka ära. Üks tund personaaltreeningut maksab Kibuspuul 35 eurot ja toitumisenõustamine on 25 eurot. On olemas ka mitme korra kaardid, mis toovad kaasa soodustuse. Kui üksi ei julge, võib trenni tulla ka sõbraga. Tunniajane treening kahele on 50 eurot.

Silviaga saab kontakti, kirjutades talle Facebooki sõnumitesse, tema lehele SilSmir Fitness, Instagrami SilSmir või saates e-posti silviakibuspuu@gmail.com aadressile.

27. VEEBRUAR 18:00

KOERU KESKKOOLIS, PAIDE TEE 16

“ROHKEM ÕNNELIKKE SPORDILAPSI”

Koolitus / loeng 6-12 aastase trennilapse vanemale, kes soovib oma lapsele õnnelikkust ja toetavat sporditeekonda.

SPEQ AGRI

FEKAALIVEDU VÄLIKÄIMLATE RENT

tel. +372 452 2002
e-mail: agri@speq.ee
www.fekaaliabi.ee

AMBLA PUIT OÜ

Akende, uste ja muude puidutoodete valmistamine tellimuse peale.

Võtame tööle tislari.

Tel 5565 8919 • amblapuit@gmail.com
Pikk tn 6, Ambla

SILMADE KONTROLL JA PRILLIDE MÜÜK

12. märts alates 10.00
JÄRVA-JAANI PÄEVAKESKUSES
(Ines Kurvits)
Etteregistreerimine (kell 9-15)
telefonil 5349 4346
*kuivasilmatest
*silmarõlgu mõõtmine
*optilised päikeseprillid

Silmade kontroll 20€, prillistjale TASUTA!

Viru Arborist OÜ**PAKUME ARBORISTI TEENUSEID**

- Ohtlike puude raie
- Seisukorra hindamine
- Puuhooldustööd
- Hekkide hooldus
- Võrade sidumine
- Puiduhakkuri teenus, Ø 20cm

Kutsetunnistused
141998, 141999

Reigo: 5800 1880
Gustav: 5919 2441
viruarborist@gmail.com

Reakuulutused

Müüa kuivi küttepuid (30, 40, 50 cm), 6 mm premium pelletit, terrassilauda, sisevoodrilauda ja õhukuiva servamata sangleplauda. Tel 5219496

Müüd metsamaad, raieõigust, põllumaad või talu? Pakume parimat hinda ning kiireid ja usaldusväärseid tehinguid! Aitame ka metsamajandamiskavade koostamisel ja teostame ekspert-hinnanguid. Helista: 50 80065, kirjuta: info@metsamaaost.eu või vaata: metsamaaost.eu.

Ohtlike puude langetus tõstukilt Järva valla piires. Tel 5624 3085

Müüa soodsalt lõhutud kuivi ja tooreid küttepuid. Tel 53471144

VÄINO LEOL
RINALDO KRUGLOV
JÜRI KRULLO
MATI PRIILINN
TAIGO HEINROOS
ANDRES HEINSAAR
ENN KUUSIK
TÕNU KALA
ADELIINA GRAUBERG
MILVI RANDMÄE
LINDA PALMI
HELSI MEIGAS

FEKAALIVEDU JÄRVAMAAL

Voolik kuni 50 m

Tellimine:
527 6087, Valeri
Hunting Grupp OÜ

Tule Meile laagrisse!

Kalmesaare Talu suvised ratsalaagrid algajatele ja edasijõudnutele

I vahetus: 13-17.06.2025
II vahetus: 30.06-02.07.2025
III vahetus: 20-26.07.2025
IV vahetus: 03-07.08.2025

Täpsem info ja registreerimine:
<https://kalmesaare.weebly.com/uudised.html>

Kontakt: kalmesaare@gmail.com ; 5543810
Agnes Kaasik

Järva Valla Leht

Väljaandja Järva Vallavalitsus
Järva-Jaani, Pikk 56, info 5346 7235
Tiraaž 4000
Toimetaja Kristi Kirss,
kristi.kirss@jarvavalid.ee
Trükk AS Printall
Toimetuse ootab kaastöid iga kuu viimase täisnädala esmaspäevaks.

UUED VALLAKODANIKUD

HENRY MARKUS RULL
AAREN LIIV

OSTAN

IGASUGUSEID VANU FOTOSID JA KOOLILÕPU MÄRKE

TÜRI FOTOGRAAF
RENÉ VILJAT
Tel 525 8325
renewiljat@gmail.com

Puurkaevud
Maaküte
Veesüsteemid
Biopuhastid
Septikud
Mahutid

KONTAKT
www.PUURVESI.ee
Info@puurvesi.ee
+372 5566 2032
+372 5569 4310

FEKAALIVEDU JA UMMISTUSTE LIKVIDEERIMINE

Tel 384 6052 • info@jarvahaldus.ee

EHITUSHALL

Koeru tee 21A, Järva-Jaani • Tel 503 2024
info@ehitushall.ee • www.ehitushall.ee

PUITBRIKETI ja PELLETI MÜÜK

TUME PUITBRIKETT
hind: 260 eurot

HELE PUITBRIKETT
hind: 250 eurot

Kaal alusel: 960 kg

PREMIUM PELLETI GRAANULID
6 mm
alusel 990 kg / 66 pakki
hind 260 eurot

TRANSPORDIVÕIMALUS

**KAEVE- JA PINNASETÖÖD
RATASEKSKAVAATORIGA**

HIND
50 €/h
Tel 503 2024

VÄIKE-MAARJA PUIT MÜÜB

Puitbrikett Hele
Puitbrikett Kask
Puitbrikett Tume
Premium 6mm pellet

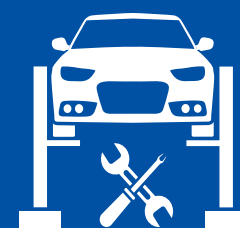
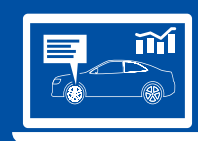
Transpordi võimalus **KIIRE TARNE!**
Kohapeal drive-in süsteem ja paki/kotikaupa müük
Info ja tellimine: tel. 520 6389

Soodne saematerjal! Lauad, prussid!
Küsi hinnapakkumist numbrilt 515 0268

Asume: Väike-Maarja, Jaama 7a
Külasta ka kodulehte: www.vmpuit.ee

KOGEMUSTEGA PARTNER SINU AUTOLE!

- REMONT JA REHVITÖÖD
- 3D SILLASTEND
- DIAGNOSTIKA / ELEKTRITÖÖD
- KLIIMASEADMETE HOOLDUS
- KLAASITÖÖD / ESITULEDE TAASTAMINE

ROOSNA-ALLIKU, Pärnu mnt 7
Tel: 389 5557, 525 2166
autolammutus@stik.ee

PAIDE, Pärnu 57a
Tel: 3846083, 5340 5910
paide@stik.ee

AVATUD E-R 8-17

www.stik.ee

[stikautoremont](https://www.facebook.com/stikautoremont)

PUISTEMEES.EE

50 16 689
PUISTEVILLA PAIGALDUS

ISOVER
SAINT-GOBAIN